שביל העצמאות
INDEPENDENCE TRAIL

יחידת המורשת והמוזיאונים
משרד הביטחון
אגף משפחות הנצחה ומורשת

מוזיאון ה"הגנה"
ע"ש אליהו גולומב

תל אביב יפו
TEL AVIV YAFO

נס ודגל

"דגלים בשׂדרה"

תערוכה אורבנית לציון מאה שנה להקמת ארגון ה"הגנה"

אמון - גרפיקה

שְׂאִיפָה לְשָׁלוֹם

סמל ארגון ה"הגנה" – חרב וענף זית –
מהווה את הבסיס לסמל צבא הגנה לישראל

השאיפה לשלום היא שעמדה בבסיסו של ארגון ה"הגנה". סמלו – חרב וענף זית – מוענק כסיכה למסיימי קורסי הקצונה החל משנת 1944 ועד היום.

"הארגון מחנך את חבריו לנאמנות לעם ולארץ... להוקרת חיי אדם, ליושר אופי, לפשטות אנושית ויהודית." (אושיות ה"הגנה")

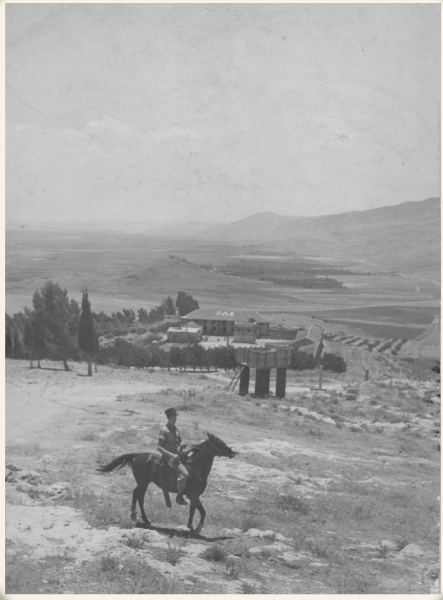

נוטר משקיף על חצר תל חי ועמק החולה.

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

ביום י"א באדר תר"ף, 1 במרץ 1920, נפלה חוות תל חי בקרב מול תוקפים ערבים. בקיץ אותה שנה הוקם ארגון ה"הגנה", אשר קבע את י"א באדר כיום היווסדו.

"כל הארץ הייתה לנו תל חי" (ברל כצנלסון, "ספר מאורעות תרצ"ו")

הִתְיַשְׁבוּת

חברי ה"הגנה" בעת הקמת קיבוץ נגבה, 1939

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

ה"הגנה" וההתיישבות היו שלובות זו בזו. פרט להגנת היישובים סייע הארגון גם בתכנון היישובים ובהקמתם. היישובים מצידם הפכו לבסיסי אימונים ומסתור, וקבעו את גבולותיה של מדינת ישראל.

"נומה עמק, ארץ תפארת - אנו לך משמרת" (נתן אלתרמן, "שיר העמק")

רֵעוּת

נוטרים ואקורדיון בעת הקמת גדר הצפון, 1938

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

הרעות והחברות היוו את כוחו של ארגון ה"הגנה", בהתיישבות ובשדה הקרב.

"כי רעות שכזו לעולם לא תיתן את ליבנו לשכוח" (חיים גורי, "הרעות")

דְּבֵקוּת בַּמְּשִׂימָה

שיירה מובילה אספקה לירושלים הנצורה
במהלך מלחמת העצמאות

התמונה באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

עם פרוץ מלחמת העצמאות נותקו הדרכים ליישובים רבים, ובראשם ירושלים. במאבק קשה, שגבה את חייהם של רבים, העבירו חברי וחברות ה"הגנה" שיירות רכובות הנושאות אספקה ונשק ליישובים, כדי לאפשר את עמידתם במערכה.

"כי לא נשוב אחור, ודרך אין אחרת - אין עם אשר ייסוג מחפירות חייו"
(נתן אלתרמן, "זמר הפלוגות")

חבר וחברת "הגנה" על נשקם באחד מיישובי הנגב
במהלך מלחמת העצמאות

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

מראשיתו היה ארגון ה"הגנה" פתוח בפני כל עברי ועברייה. החברות, אשר הופנו בתחילה לתפקידי עורף, נאבקו על זכותן לפעול בכל תחום; במהלך השנים מילאו תפקידי שדה ופיקוד, משמירה ואלחוט דרך חבלה וטיס, בארץ ומחוצה לה.

"אין אנו יכולים לוותר על השירות של הבחורה - מחצית הנוער - ולא רק בתפקידים בלתי קרביים" (יצחק שדה, "מה חידש פלמ"ח")

אוניית המעפילים שבתאי לוז'ינסקי בחוף ניצנים, 1947

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

המוסד לעלייה ב' היה האחראי מטעם ארגון ה"הגנה" לעלייה הבלתי חוקית, ביבשה ובים. המאבק בהגבלת העלייה החריף בשנים 1945–1948; בשנים אלו עלו בעזרת המוסד לעלייה ב' רבבות יהודים לארץ ישראל.

"אל מול רוח איתן - לחיי הסיכון והפרך! לחיי הספינות הקטנות, קפיטן! לחיי הספינות שבדרך!" (נתן אלתרמן, "נאום תשובה לרב–חובלים איטלקי אחר ליל הורדה")

הִתְנַדְּבוּת

טייס איש מח"ל (מתנדבי חוץ לארץ),
בטייסת הנגב של הפלמ"ח – פלוגות המחץ של ה"הגנה"

התמונה באדיבות ארכיון הפלמ"ח

השירות בארגון ה"הגנה" היה התנדבותי; במהלך מלחמת העצמאות התרחב מעגל ההתנדבות והקיף לוחמים רבים מארצות שונות, יהודים ושאינם יהודים, אשר באו לסייע ליישוב היהודי ולמדינת ישראל במאבק לתקומתה.

"מתוך התנדבות אישית והכרה חופשית אני נכנס לארגון ה"הגנה" העברי בארץ ישראל." (**שבועת ה"הגנה"**)

קֶשֶׁר

אלחוטנית בחטיבת הנגב של הפלמ"ח - פלוגות המחץ של ה"הגנה" - במהלך מלחמת העצמאות

התמונה באדיבות הארכיון לתולדות ה"הגנה"

מראשיתו שאף ארגון ה"הגנה" להגן על כל נקודה יהודית ברחבי הארץ. "מערך הקשר של הארגון, החל באיתותי דגלים ואור, הסתייע ברצים, ברוכבי סוסים, ביונים ובכלבים; ובשיאו התפתח למערך רשתות רדיו אשר הקיפו את הארץ כולה, ואף מחוצה לה."

"על שדות וכרמים, האותות נדברים... מהעיר אל הכפר - המברק ישודר!"
(שיר האתת, א' ברטורא)

קוֹמְמִיוּת

דגל כחול-לבן מונף במסדר בבסיס ההדרכה ג'וערה,
1946

התמונה באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

בסיס ג'וערה ברמות מנשה הפך משנת 1938 לבסיס הדרכה מרכזי לכל סוגי הקורסים בארגון ה"הגנה". מאימוני גדנ"ע ועד קורסי קצונה, הוכשרו בבסיס זה רוב המפקדים אשר פעלו ב"הגנה" ובצה"ל במהלך מלחמת העצמאות.

"עם הקמת מדינת ישראל יצאה ה'הגנה' ממחתרת ונהפכה לצבא סדיר."
(מפקודת יום להקמת צבא–הגנה לישראל, י"ז באייר תש"ח, 26 במאי 1948)

מוזיאון ה"הגנה" על שם אליהו גולומב

כתובת המוזיאון: שדרות רוטשילד 23, תל אביב

שעות פתיחה: ימים א'-ה' בשעות 08:00-16:00

טלפון: 03-5608624

פקס: 03-5666131

דוא"ל: hagana_museum@mod.gov.il

דוא"ל להזמנות: hagana_hazmanot@mod.gov.il

מצאתם דבר שנעם לליבכם במיוחד?

הצטלמו ותייגו - #אני_והדגל

עקבו אחרינו!

מוזיאון ה"הגנה"
The Haganah Museum

Haganah_museum

https://museums.mod.gov.il/Pages/default.aspx